

Innehåll

Ledare: Verksamheten löper på	2
”Lösningen kan vara laglig, men den är inte så trevlig för någon” Avhandling av Emil Erdtman	3
Sverige och funktionsrättskonventionen – ett seminarium om förväntningar och förverkligande	7
Hans Lindström in memoriam	9

Ledare: Verksamheten löper på

HHF ska ha årsmöte den 26 april och vi kommer att vara i Funktionsrätt Stockholms läns lokaler på S.t Göransgatan i Stockholm. Du kan också följa mötet digitalt. På mötet kommer de traditionella besluten tas samt val av förtroendevalda. Några kommer att lämna sina uppdrag och andra tillkommer. Det är som det ska vara att folk kommer och går inom en förening. I år föreslår styrelsen en höjning av medlemsavgiften för enskilda medlemmar till 300 kronor. Något som undvikit länge men nu anser att det måste göras. Du som vill läsa mer om årsmötet och efterföljande seminarium kan gå in på hemsidan (hhf.se) och hitta allt material. På seminariet kommer vi att påminna oss att LSS-lagstiftning fyller 30 år i år. Bengt Westerberg, socialminister vid genomförande, kommer bl.a. att medverka. Programmet finns också på hemsidan.

Den 4 april genomförde HHF ett mycket lyckat seminarium som du kan läsa om på annan plats i Medlemsbladet. Där presenterade bl.a. Maria Johansson vår bok ”Inget om oss utan oss”.

Förnärvarande lägger HHF ner mycket energi på att få till en förstudie om det hjälpmedels-projekt som vi talat så mycket om. Nu ser det ut som att vi får igång arbetet i maj med en projektledare som kommer att vara placerad på Independent Living Institute i Farsta, Stockholm. Del av finansiering är klar genom ett stöd från DHR:s bidragsstiftelse och att HHF använder medel som vi fått från Folksam med fri nyttjanderätt. Vi hoppas och räknar med att få klart med ytterligare finansiering framöver.

Avslutningsvis vill jag framföra ett tack till våra medlemmar och andra som supportrar oss. Vi upplever att det finns ett stigande intresse för våra frågor. Problemet är som tidigare, nämligen finansieringen för att exempelvis kunna ha ett kansli få vidgad medlemskrets eller genomföra att som vi ser behov av. Lite provokativt kan man säga att vi inte ska vara en vänförening till funktionshinderrörelse. Nu har vi fokus på årsmötet med tillhörande seminarium och det verksamhetsår som ligger framför oss. Hoppas vi ses den 26 april.

Jan-Peter Strömgren, ordförande

”Lösningen kan vara laglig, men den är inte så trevlig för någon”

Avhandling av Emil Erdtman

Universell utformning handlar om att följa lagar och regler, men också om att ha högre ambitioner än så – som att vilja bidra till en trevlig, estetisk och värdig upplevelse för alla människor. Det menar Emil Erdtman, doktorand i rehabiliteringsteknik och design vid LTH, som nu försvarar sin avhandling ”Universell utformning i praktiken: förståelse, genomförande och samskapande”.

Emil Erdtman är förutom teknil.dr också konstnär. Med den egna målningen ”Ljus genom stad” som återfinns på avhandlingens omslag så vill Emil Erdtman berätta om möjligheter och dilemman i stadens design. Här är målningen beskuren.

– Föreställ dig en trappa med en jämn ingång på baksidan av ett hus. Lösningen kan vara laglig, men den är inte så trevlig för någon. För att städer och miljöer ska bli inkluderande på riktigt behövs kreativitet och innovation i designprocesserna, säger Emil Erdtman.

Du har studerat hur olika kommuner använder sig av universell utformning och hur det fungerar. Skiljer sig kommunernas arbete åt?

– Jag har studerat tre kommuner. Arbetet i kommunerna skiljer sig åt rätt så mycket. Jag kunde se att i en av kommunerna som saknade policys om universell utformning så drev personalen den frågan i stället. Drivkraften kom underifrån och det blev konkreta resultat även om det saknades ledningsperspektiv. I en annan kommun som arbetade tillsammans med studenter så föll frågorna bort från ledningshåll eftersom det fanns en uppfattning att studenterna drev de här frågorna så att andra slapp göra det. I ytterligare en kommun så hanterades upphandlingskraven om universell utformning med synsättet att tillgänglighet är mer en belastning än en tillgång, med formuleringar som ”oj, nu måste vi anpassa för dem” i stället för att försöka tänka ”vad bra det här blir för alla”.

Du pratar om samskapande i din forskning. Vad betyder det?

– Samskapande är ett sätt att hitta lösningar tillsammans – tillsammans med kommuner, med funktionshinderorganisationer och i medborgardialoger. I samtal, intervjuer, workshoppar och deltagarobservationer skapas lösningarna gemensamt.

Vad tror du skulle hända om kommuner använde ett samskapande i sina verksamheter?

– Den samverkan som olika organisationer och beslutsfattare har är ofta etablerad och formell. Samskapande är däremot en kreativ process där man måste släppa sitt eget och tänka bortom sina egna intressen, och med ganska små medel kan tänka på ett annat sätt. Det innebär att man bortser från sina invanda roller, att man inte deltar som kommunens representant, utan är med i samskapandet utan att luta sig för mycket mot ursprungsrollerna. Samskapande är förstås inte hela lösningen – det finns fortfarande politik, planering och system att förhålla sig till.

Hur vill du att din forskning ska komma till nytta?

– Universell utformning har diskuterats länge, så det är ingen fluga, men hur implementeringen i samhället ska gå till är inte tydliggjort. Min forskning kan komma till nytta hos kommunala verksamheter, inom bland annat samhällsbyggnad, kultur och fritid, till exempel bibliotek. Men även de som jobbar med medborgardialog och har ett etablerat samarbete med organisationer inom exempelvis funktionshinderpolitiken har nytta av att ta del av forskningen.

– Våra tillgänglighetsregler ska följas, men det räcker inte, vi måste gå bortom dem. Det gör man genom att förstå principerna bakom regelverket, och det skulle kunna leda till att alla människor får värdiga upplevelser oavsett vad lagar och regler säger. Det krånglar till det när vi säger ”här har vi en lösning för er

som har en funktionsnedsättning”. Vi behöver integrera och inte dela upp människor.

Emil Erdtman försvarade sin avhandling den 15 mars kl 13.15 i Stora hörsalen på Ingvar Kamprad designcentrum (IKDC), i Lund.

Opponent var docent Kristofer Hansson vid Malmö universitet.

Avhandling *Universell utformning i praktiken: förståelse, genomförande och samskapande* kan läsas i Lunds universitets forskningsportal:

[Universal design in practice: förståelse, genomförande och samskapande — Lund University](#)

Forskningsresultaten i korthet:

Universell utformning kan förstås på flera sätt: som vägledande etisk princip, som en vision om ett jämlikt samhälle och som ett förenande perspektiv.

Att implementera universell utformning innebär flexibilitet, förutsägbarhet och mänskligt stöd. I de tre lokala stadsutvecklingsprojekt som studerades under avhandlingsarbetet var universell utformning vägledande på olika sätt, vilket ger en mångfald av lokala uttryck utifrån situation och kontext.

Långsiktigt lärande kräver att projekt ses i sammanhang av sammanflätade processer. Samverkan mellan kommun och funktionshindersonsorganisationer är ofta formell och etablerad, vilket ger förändringströghet men också förutsättningar för samskapande.

Funktionshindererfarenhet bör ses ur ett användarperspektiv. Att hantera personer med funktionsnedsättningar som en begränsad målgrupp bidrar till att handlingsutrymmet inskränks.

Relationen mellan begreppen universell utformning och tillgänglighet behöver klargöras. Begreppsmässigt kopplas universell utformning till tillgänglighet som ett målgrupps- och regelorienterat intresse inom planering och förhandling. Forskningen föreslår tillgänglighet för regelefterlevnad och kontroll i nuet, och universell utformning för framtidsinriktat samskapande och innovation.

Sverige och funktionsrättskonventionen – ett seminarium om förväntningar och förverkligande

Den 4 april 2024 genomförde Handikapphistoriska föreningen ett seminarium om FNs funktionsrättskonvention.

Emil Erdtman var moderator och talare var Maria Johansson som lett projektet samt Ida Norberg och Margareta Person.

HHF har i projektet med titeln ”Inget om oss utan oss!”, samlat de svenska erfarenheterna från arbetet med att ta fram funktionsrättskonventionen (CRPD). Vi var säkert många som såg konventionen som en nyckel till ett mer tillgängligt och öppet samhälle för personer med funktionsnedsättningar. Men förväntningarna drunknade snart i gamla och nya fördomar samt åtstramningspolitik.

Maria Johansson, projektledare, presenterade tankarna bakom HHF:s projekt och dess innehåll, samt lyfte fram två aspekter som kan ha påverkat utvecklingen efter konventionens tillkomst: funktionsrättsrörelsens arbete och åtstramningspolitikens framväxt under de senaste decennierna.

Ida Norberg, forskare och föreläsare vid the University of Glasgow, som studerat nedskärningarnas betydelse för personer med funktionsnedsättning i Sverige.

Margareta Person, författare, presenterade en exposé över betydelse av stöd från makthavare och förmögna då det gäller reformarbete.

Resultatet av projektet finns publicerat i boken "Inget om oss utan oss" som kan beställas från info@hhf.se Men som finns i mycket begränsad upplaga.

Fr.v Ida Norberg, Margareta Persson, Emil Erdtman, Maria Johansson och Jan-Peter Strömgren

Hans Lindströms in memoriam

Hans Lindström, Stigtomta, har avlidit vid 86 års ålder. Han efterlämnar hustrun Barbro, barn, barnbarn och barnbarnsbarn.

Hans Lindström, en av parasportens pionjärer, har lämnat oss. Hans uträttade under flera decennier betydelsefullt arbete för utvecklingen av parasporten både nationellt men kanske allra mest internationellt.

En trafikolycka 1960 ledde till en underbensamputation och på så sätt kom Hans i kontakt med parasporten. Hans förmåga att organisera, strukturera, utveckla och genomföra nya åtgärder och aktiviteter färgar mycket av hans gärning inom parasporten.

År 1974 deltog Hans i en internationell idrottskongress i Stoke Mandeville. Vid kafferasten blev de svenska delegaterna överens om att lansera Örnsköldsvik som platsen för de första paralympiska vinterspelen. Arton månader senare 1976 invigdes spelen av Carl XVI Gustaf. 1984 tog Hans ett av sina viktigaste initiativ i den internationella utvecklingen av parasporten. Han utformade då ett förslag och program till ett seminarium som till slut ledde till att International paralympic committee (IPC) bildades och Hans valdes till IPC:s *första technical officer*. Denna roll hade Hans fram till 1997 då han var med och bildade den europeiska motsvarigheten (EPC) och blev dess första president.

Hans var generalsekreterare i dåvarande Svenska handikappidrottsförbundet under åren 1979–1998 och ansvarig för förbundets internationella arbete fram till 2001. 2002 mottog Hans The paralympic order som är den högsta utmärkelsen inom den paralympiska rörelsen. Hans valdes 2008 in i den svenska parasportens hall of fame som medlem nummer 5.

En av vår tids och parasportens största ledare har lämnat oss. Våra tankar går till hustrun Barbro och övriga familjen.

Vila i frid!

Åsa Llinares Norlin, ordf Parasport Sverige, Stig Carlsson, ordf Parasport Västra Götaland, Bo Sköld, generalsekreterare Parasport Sverige

Redaktion: Beatrice Christensen Sköld, Diana Chafik och Anna Wallsten.